

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نېاشد تن من مېباد
بدین بوم و بر زنده یک تن مېباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Economic

اقتصادی

نویسنده: والنتین کاتاسونوف* (Valentin Katasonov)

برگردان از: ا. م. شیر

۰۴ اگست ۲۰۱۳

باجگیر دالری

ما به طور فزاینده ای در این باره، که این یا آن بانک یا شرکت غیر امریکائی ملزم به تأدیه جریمه در امریکا شده است، اطلاع پیدا می کنیم. نام اغلب اینگونه بانکها و شرکتها بسیار مشهور و مبالغ جریمه بسیار قابل ملاحظه هستند (در مواردی، صدها میلیون دالر). این یک پدیده جدید در زندگی اقتصاد جهانی است. پیشترها چنین اتفاقاتی روی نمی دادند. بانکها و شرکتها جریمه می شدند، اما از سوی حاکمیت همان کشور هائی که آنها در آنجا پایه گذاری شده بودند.

شرایط برای باجگیری

برخی کارشناسان بر این باورند، که جریمه های هنگفتی که بانکهای غیر امریکائی (پیش از همه اروپائی) به پرداخت آنها ملزم می شوند، بخشی از کارزار اعلام شده رئیس جمهور امریکا برای بهبودی اوضاع مالی امریکاست. برخی های دیگر تصور می کنند، که جریمه ها، وسیله جدید جنگ رقابتی بانکهای امریکائی علیه بانکهای اروپائی هستند. سومی ها بر این نظراند، که مکانیزم وضع جریمه ها، بخشی از پروژه جهانی دواير حاکمه امریکا برای تحکیم برتری ژئوپلیتیک امریکا بر روی دنیای کهنه و همه جهان است. نظرات دیگر هم دایر بر این که امروز غالباً آنها را «باجگیری» دالری می نامند، وجود دارند...

از یک سو، پس از حادثه ۱۱ سپتمبر سال ۲۰۰۱ در امریکا قوانینی برای مبارزه با پولشویی، فساد، تأمین مالی تروریسم، فرار از پرداخت مالیات، جرایم سازمان یافته، قاچاق مواد مخدر، جرایم کامپیوتری و دیگر تهدیدات امنیتی با شور و شوق به تصویب رسیدند. قابل توجه این است، که نسل جدید قوانین مصوبه در امریکا جنبه برون مرزی دارند. این، بدان معنی است، که اگر اقدامات (معاملات مالی) اشخاص حقیقی، شرکتها و بانکهای خارجی در فراسوی مرزهای خود امریکا، امنیت امریکا را تهدید نماید، عاملان این تهدید در هر حال می توانند به مسؤولیت حقوقی جلب شوند. این دسته از اشخاص حقیقی، شرکتها و بانکهای خارجی در دادگاههای امریکا به پرداخت جریمه و دیگر اشکال مجازات محکوم می شوند. لازم به توجه است، که در امریکا تصمیمات دادگاههای این کشور دایر بر جریمه افراد خارجی بی برو برگرد امروز به طور خودکار عمل می کند. علاوه بر آن، امریکا تدوین و امضای کنوانسیونهای مختلف بین المللی مبارزه با تهدیدات فول الذکر را با سایر کشورها آغاز می کند. چنین کنوانسیون هائی به استدلالات تکمیلی برای جریمه متخلفان غیر امریکائی در امریکا تبدیل خواهند شد.

از سوی دیگر، واشنگتن در طول دهها سال یک ساختار مالی- اطلاعاتی جهانی به منظور ردیابی همهٔ تخلقات اشخاص حقیقی، شرکتها و بانکهای خارجی در خارج از مرزهای امریکا تشکیل داده است. چنین ساختاری، همانطور که در مقاله «جهان زیر کلاهک آژانسهای امنیتی امریکا و بانکها» نوشتم، شرایط رهگیری همهٔ معاملات غیرامریکانیها و ثبت هر گونه تخلف از «قاعده بازی» امریکائی در خارج از امریکا را در سراسر جهان فراهم می کند.

تاریخچه استاندارد چارترد (Standard Chartered)

«Standard Chartered»- یکی از سرّی ترین بانکها تا سال گذشته بود. این بانک در اواسط قرن گذشته در انگلیس تأسیس گردید و بانک امپراتوری روچیلد محسوب می شود. بانک «Standard Chartered» هم درست مثل خود روچیلدها ترجیح داد پس از پایان جنگ جهانی دوم در سایه بماند، اما به لحاظ مقیاس عملیات خود در میان گروه بزرگترین بانکهای اروپائی قرار گرفت. در سالهای اخیر، این بانک ۹۰- ۹۵ درصد سود ترازنامه ای خود را از معاملات در خارج از امریکا، انگلیس و قاره اروپا به دست می آورد. در ماه اگست سال ۲۰۱۲ به دنبال آغاز هیاهو توسط ادارهٔ خدمات مالی امریکا، بانک مجبور شد خود را «آفتابی کند». این اداره اتهاماتی دال بر این که بانک استاندارد چارترد معاملات غیرقانونی به حمایت از جمهوری اسلامی ایران انجام داده است، وارد کرد. بر اساس داده های ادارهٔ خدمات مالی امریکا، بحث بر سر نقل و انتقال مبلغ ۲۵۰ میلیون دالر است که به نفع شهروند ایرانی بین بانکهای انگلیس و خاورمیانه با کمک شعبه نیویورک آن انجام گرفته است. علاوه بر آن، دولتمردان امریکا احتمال می دهند، که بانک استاندارد چارترد با سازمانهای افراطی و تروریستی در لیبیا، سودان و میانمار واقع در حوزهٔ تأثیر تحریمهای امریکا ارتباط داشته باشد. ادارهٔ خدمات مالی نیویورک (شعبهٔ ساختاری اداره خدمات مالی امریکا) اعلام کرد: «در مدت تقریباً ۱۰ سال این بانک با دولت ایران طرحی تدوین کرده و در حدود ۶۰ هزار معامله بالغ بر ۲۵۰ میلیارد دالر را از تنظیم کنندگان مخفی کرده است». همانطور که گفته شد، بانک استاندارد چارترد از طریق شعبه نیویورک خود به نفع مشتریان مالی ایرانی، شامل بانک مرکزی، بانک صادرات (تحت مدیریت دولت) و بانک ملی ایران که از سوی امریکا تحریم شده اند، پول صرف کرده است. پرداختهای به اصطلاح ترانزیتی، که از طریق آن، پولها بدون این که از ایران خارج و یا به این کشور وارد شوند، اما با کمک شعبه نیویورک بانک استاندارد چارترد بین بانکهای انگلیس و خاورمیانه به سود ایرانیان رد و بدل شده اند، در مرکز جنجال قرار گرفتند. وزارت خزانه داری امریکا چنین عملیاتی را به دلیل نگرانی از این که آنها برای دور زدن تحریمها استفاده می شوند، در ماه نومبر سال ۲۰۰۸ ممنوع کرد. به عقیدهٔ تنظیم کننده، زیانهای ناشی از چنین عملیاتی به کل نظام مالی امریکا، آن را در مقابل سوداگران اسلحه، قاچاقچیان مواد مخدر و تروریستها آسیب پذیر می سازد. در نهایت، دولت امریکا از بانک خواستار پرداخت ۶۶۷ میلیون دالر جریمه شد. به گزارش رسانه های جمعی، این مبلغ جریمه پرداخت شده است.

«تراشیدن سر» دیگر بانکهای خارجی

ساختار نظارت بر معاملات بانکها- مهمترین شرط مبارزهٔ رقابتی بین بانکهای امریکائی و اروپای غربی محسوب می شود. به ویژه، بانکهای شبکه لندن امریکا را نگران می کند، به همین سبب، آژانسهای امنیتی امریکا آنها را به شدت کنترل می کنند. همهٔ بانکهای متهم به همکاری با ایران در سال گذشته، خاستگاه انگلیسی یا هالندی داشتند. در ماه جون سال ۲۰۱۲ بانک هالندی ING به تخلف از رژیم تحریم علیه ایران اذعان کرد و با پرداخت جریمهٔ هنگفت

۶۰۰ میلیون دلاری به علت تخلف از تحریمها علیه ایران به دولت امریکا، موافقت نمود (بر اساس برخی اطلاعات، به خاطر کوبا هم). این، بزرگترین میزان جریمه در تاریخ تخلف از تحریمها تا آن موقع بود. بانک انگلیسی بارکلیز PLC هم پس از آن که تحقیقات امریکا و انگلیس نشان داد، که بانک هنگام تصمیمگیری در مورد عملیات سپرده گذاری- اعتباری مرتکب تخلف جدی گردیده و عملاً در پولشویی شرکت کرده است، با پرداخت جریمه ۴۵۳ میلیون دلاری موافقت کرد.

تابستان سال ۲۰۱۲ مجلس سنای امریکا توجه خود را روی بانک انگلیسی هولدینگ HSBC، که بر اساس داده های آژانسهای اطلاعاتی امریکا به معاملاتی در حریم مکزیکی عملاً تحت کنترل امریکا مشغول بوده، متمرکز نمود. این بانک همچنین به تخلف از تحریمها علیه ایران متهم شد و در ماه دسمبر سال ۲۰۱۲ HSBC اعلام کرد، که برای پرداخت جریمه مجموعاً ۱ میلیارد و ۹۲۰ میلیون دلاری به دولت امریکا آماده است.

سال ۲۰۱۲ رسوائی ناشی از دستکاری ارائه نرخ بهره وامهای بین بانکی لندن (London Interbank Offered Rate) به نقطه اوج خود رسید. بزرگترین بانکهای اروپائی (در وهله اول، انگلیسی) و امریکائی در طول سالیان زیادی با دستکاری مشغول بودند؛ در اثر این دستکاریها، آنها به طور غیرقانونی ثروتمند شدند. تحقیقات در باره تقلب های ارائه نرخ بهره وامهای بین بانکی لندن (LIOR) در سال ۲۰۰۸ شروع شد و همراه با برکلیز، تحقیقات از بانکهای مانند رویال بانک اسکاتلند، گروه بانکداری لویزر، سیتی گروپ، HSBC، UBS و بانک المان به عمل آمد و برکلیز اولین بانکی بود که مسئولیت خود را پذیرفت. نهادهای بازرسی مالی، تحقیقات در مورد این دستکاریها در امریکا، انگلیس، سوئیس، برخی دیگر از کشورهای اروپائی را در سال گذشته ادامه دادند. جریمه های بزرگی بر بانکها تعیین شد. لازم به ذکر است، میزان جریمه های این دستکاریها علیه بانکهای اروپا بسیار سنگین تر بودند. مثلاً بانک سوئیس UBS به خاطر دستکاری نرخ تعیین شده بهره وامهای بین بانکی لندن در ماه دسمبر سال گذشته اعلام کرد، که جریمه ای در حدود ۱ میلیارد و ۴۰۰ میلیون فرانک سوئیسی (یک و نیم میلیارد دلاری) را می پردازد.

قانون امریکائی «تأدیه مالیات از حسابهای خارجی» (FACTA) و بانکهای خارجی

مشکلات جدی برای بانکهای خارجی می تواند در رابطه با آن پیش بیاید، که قانون امریکائی تأدیه مالیات از حسابهای خارجی (Foreign Account Tax and Compliance Act - FACTA) در تمام ابعاد آن در سال جاری شروع به عمل کرده است. بر اساس این قانون، بانکهای خارجی موظفند در باره همه مشتریان (دارای تابعیت یا کارت اقامت) که می توانند با امریکا مرتبط باشند، به اداره خدمات مالی امریکا گزارش دهند، اطلاعات مربوط به معاملات و مانده حسابهای آنها را علام نمایند. اگر دولت یا بانک از اجرای قانون FACTA سرپیچی کند، امریکا می تواند ۳۰ درصد از تمام سود بانکی حاصل از امریکا را به عنوان مالیات کسر نماید. بدین ترتیب، نظام مالی جهان را ارگانهای مالیاتی امریکا به زیر کنترل خود درمی آورند. حتی در این صورت، اگر یک امریکائی (شهروند یا رئیس جمهور، از آن جمله، دارنده «کارت سبز») در باره حساب یا کمپانی خارجی خود گزارش ندهد، با این مسأله بعد این بانک خارجی مشغول خواهد شد. این مسأله منتفی نیست، که برخی مؤسسات کوچک مالی خارج از امریکا به منظور اجتناب از مواجهه با روال به شدت دست و پا گیر گزارشدهی به ارگانهای خدمات مالیاتی امریکا در باره مالیات دهندگان امریکائی و حسابهای آنها، کلاً از ارائه خدمات به مشتریان امریکائی خود پرهیز می کنند. در هر حال، آنها به انعقاد توافقنامه همکاری با ارگانهای خدمات مالیاتی امریکا مجبوراند. در غیر این صورت، آنها حتی در نبود مشتری امریکائی نیز به پرداخت مالیات بر جریمه مجبور خواهند شد. بر این اساس، به آن اطلاعات مربوط به مالیات دهندگان امریکائی، که

ارگانهای خدمات مالیاتی امریکا قبلاً سعی می کردند با مبارزه دست یابند، اکنون بانکهای خارجی، به طور منظم و داوطلبانه ارائه می دهند.

در ماه مارچ سال ۲۰۱۳ اداره خدمات مالیاتی امریکا اعلام کرد، که قصد دارد بدهکاران خود را در سراسر جهان تعقیب نماید و تخمین می زند از آنها و از بانکهای خارجی پناهنده آنها مبلغ ۵ میلیارد دلار به عنوان جریمه به خاطر فرار از مالیات اخذ کند. بانکهای هند، اسرائیل، هنگ کنگ و سنگاپور در ردیفهای اول این فهرست ثبت شده اند. اعمال مجازات علیه **بانک وگلین سویس** که هیچ فعالیتی در امریکا ندارد، به سابقه تبدیل شد. حقوقدانان اعتقاد دارند، که این اقدام حفظ اسرار بانکی را پشت علامت سؤال قرار می دهد و بخش مالی را به انطباق با موازین قانون FACTA آماده می کند.

مارک متی، رئیس سابق شعبه ای در اداره خدمات مالی امریکا و وکیل Caplin & Drysdale در حاضر می گوید: «دولت از هیچ کوششی برای پیگیری امریکائیان غنی دارنده شماره حساب مخفی در مناطق پیرامونی فروگذاری نمی کند، به ویژه این که به زودی به ابزار جدیدی دست خواهد یافت». دولت امریکا در طول چهار سال اخیر، ۵ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار به عنوان مالیات و جریمه اخذ کرده است.

در باره امکان مجازات بانکهای خارجی غیرفعال در خاک امریکا در ۴ مارچ سال ۲۰۱۳ تصمیم گیری شد. **بانک وگلین**، قدیمی ترین بانک خصوصی سویس به دلیل تخلف از قوانین مالیاتی، به مبلغ ۷۴ میلیون دلار به واسطه دولت امریکا جریمه شد. **بانک وگلین** در سال ۱۷۴۱ تأسیس گردید و یکی از بانکهای معتبر در کشور به حساب می آمد. از محتوای پرونده چنین برمی آید، که چون این بانک هیچ دفتر یا شعبه ای در خاک امریکا نداشت، مطمئن بود، که هیچ مجازاتی آن را تهدید نمی کند. در ماه جنوری سال ۲۰۱۳ **بانک وگلین** به این مسأله اذعان کرد، که نسبت به اقدامات مشریان امریکائی خود که از پرداخت مالیات سرپیچی می کردند، چشم فرو بسته است. به احتمال قوی، **وگلین** پس از پرداخت جریمه بیدرنگ تعطیل خواهد شد. روند محاکمه، فعالیت بانک را مختل ساخت و مشتریان وجوه خود را از آن بیرون کشیدند. **وگلین** پس از آن که بانک سوئیسی UBS در سال ۲۰۰۹ با دولت توافقنامه امضاء کرد، به عمده ترین بانک برای امریکائیان فراری از مالیات تبدیل گردید. UBS با افشای اسرار بانکی موافقت کرد و نام ۴۵۰۰ مشتری خود را به دولت امریکا ارائه داد (امریکا برای ارائه اطلاعات مربوط به حسابهای ۵۲۰۰ هزار غیر امریکائی اصرار می ورزید). با این حال، بانک به پرداخت مبلغ ۷۸۰ میلیون دلار جریمه مجبور شد و علاوه بر آن، ۲۰ میلیون دلار دیگر نیز به علت فرار مشتریان هراسیده از آمادگی بانک برای تسهیل قانون حفاظت از اسرار بانکی از دست داد.

نیویورک به منزله مرکز باجگیری دالری

نه تنها بانکها، حتی، شرکتهای بخش مالی اقتصاد نیز در میدان دید حاکمان امریکا قرار می گیرند. در اینجا نه فقط بحث نقض مجازاتهای امریکا علیه این یا آن کشور، بلکه، موضوع تخلفات فساد و جنایات در سایر کشورها نیز مطرح است. مثلاً، وزارت دادگستری امریکا در سال ۲۰۱۰، کنسرن المانی دایملر، صاحب کمپانی مرسدس بنز را به رشوت دهی به مقامات ۲۲ کشور، من جمله، روسیه متهم کرد. دایملر خود را مقصر شناخت و ترجیح داد پرداخت نماید. المانیها ۱۸۵ میلیون دلار جریمه به دولت امریکا پرداختند. این در حالی اتفاق افتاد که این مسأله هیچ ربطی به امریکا نداشت. کمپانی نه به مقام امریکائی رشوه داده و نه قوانین امریکا را نقض کرده بود.

نیویورک، شهری که بخش اعظم بانکهای امریکا در آن واقع هستند و بانکهای خارجی حساب در گردش خود را در آنها باز می کنند، در باجگیری دالری نقش ویژه ای بازی می کند. اما بانکهای نیویورک، به نوبه خود، حساب خود را در بانک فدرال رزرو نیویورک نگهداری می کنند. گذشته از هر صحبتی که می کنند، نیویورک هنوز هم مرکز مالی

جهان است و با آن نه لندن، نه توکیو، نه فرانکفورت و نه هنگ کنگ نمی توانند خود را مقایسه کنند. چرا که سهم شیر همه نقل و انتقالات دالری جهان، من جمله، آنهایی که به طور کلی هیچ ربطی به امریکا ندارد، از آنجا می گذرد. بر این اساس، اداره ارائه خدمات مالی ایالت نیویورک، که در سال ۲۰۱۱ تأسیس گردید، نقش ویژه ای در تشخیص و تعیین بانکها و شرکتهای متخلف در امریکا بازی می کند. در حدود ۴۵۰۰ مؤسسه، که ارزش مجموع دارائی آنها به ۶ تریلیون و ۲۰۰ میلیارد دلار بالغ می شود، تحت کنترل مستقیم این ساختار قرار دارد.

وکیل، دیوید پیتوفسکی از شرکت حقوقی گودوین پروکتر متذکر می شود: «حتی اگر معامله، مثلاً، با ین جاپان انجام شده باشد، اما یک وقتی، ناگهان در اثر بروز اختلال در سیستم، با دلار محاسبه شده باشد، این به لحاظ نظری به معنی آن است، که معامله تحت صلاحیت قضائی امریکا قرار میگیرد» (<http://www.bigness.ru/articles/2012-08-20/usa/136522/>). این شرایط، یک انگیزه بسیار قوی برای شرکتها و بانکهای غیرامریکائی به حساب می آید تا بتوانند همراه با تشکیل سیستم منطقه ئی پرداختهای بین المللی، ارزهای دیگر کشورها را جایگزین دلار امریکا در معاملات بین المللی خود بنمایند. بدون شک، مثلاً، ضرورت تشکیل فوری گروه همگرانی اورآسیائی با مشارکت روسیه، بلاروس، قزاقستان و سایر جمهوریهای سابق اتحاد شوروی احساس می شود. پرداختهای بین المللی در این گروهبندی می تواند با روبل انجام شود و مسکو می تواند مدعی مرکز مالی منطقه ای به مثابه بدیل نیویورک باشد.

*- پروفسور، دکتر علوم اقتصاد، مدیر مرکز پژوهشهای اقتصادی روسیه

به نام «سرگئی فیودوروویچ شاراپوف»

<http://www.fondsk.ru/news/2013/07/19/dollarovyj-reket-21611.html>

۱۲ مرداد- اسد ۱۳۹۲